



Verslag bijeenkomst platform Meerwaarde

Onderwerp: De omgevingswet, een spel tussen de overheid en de praktijk.

Datum 9 mei 2017

Tijd 13.00 uur tot 16.30 uur

Locatie De Bouwcampus, Delft

Aanwezigen staan in de bijlage A. overzicht aanwezigen

Opening, welkom en inhoud van deze middag

Gijsbert Schuur geeft aan dat wij, zoals we hier bij elkaar zijn, de kansen die de ondergrond kan bieden in met name in dynamische gebieden herkennen en erkennen. Hoe zorg je dat deze kennis in beeld komt bij de beslissers, zodat de ondergrond als mogelijkheid wordt meegenomen in de besluitvorming? De omgevingswet is hierbij belangrijk.

Het COB heeft een netwerk dat uniek en onderscheidend is door de hoeveelheid van partijen die er aan actief deelnemen, daar zit veel kennis die de overheid met de komende nieuwe omgevingswet verder kan helpen en andersom is het bij het netwerk belangrijk dat de ondergrond als mogelijkheid in de planvorming wordt meegenomen. De omgevingswet is hierbij een uitstekend middel. Anderzijds, de nieuwe omgevingswet komt er aan, daar is geen ontkomen aan, we krijgen er allemaal mee te maken, dus helpt het als we elkaar weten te vinden en zowel markt als overheid hier gezamenlijk in optrekken.

Deze bijeenkomst staat dan ook in het teken van kennisuitwisseling, de interactie tussen overheden en marktpartijen en het peilen van behoefte.

Voor deze presentatie bijlage B: platformbijeenkomst

Vanuit het programma Aan de slag met de omgevingswet, een presentatie...

Nicole Hardon start gelijk met het uitgangspunt van de nieuwe Omgevingswet: minder en duidelijker regels en meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk, waarbij vertrouwen als uitgangspunt wordt genomen. De invoering van deze nieuwe wet heeft dan ook consequenties voor de juridische en inhoudelijke kant, heeft invloed op de digitalisering, maar heeft juist veel te maken met de manier van werken.

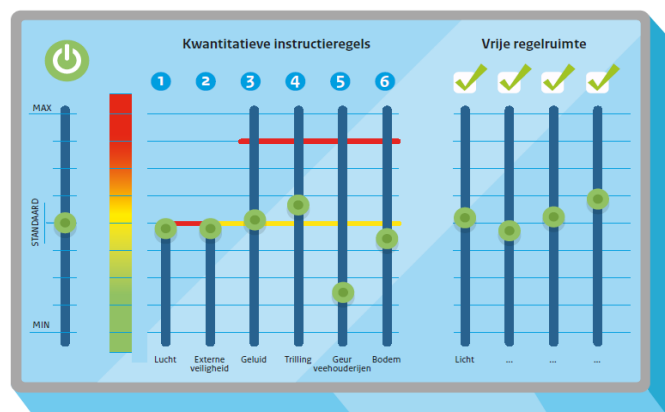
Het huidige bestemmingsplan wordt een omgevingsplan waarin gebruiksruimte op verschillende manieren wordt meegenomen. Dat vergt een andere aanpak, partijen moeten eerder met elkaar in gesprek om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Noodzakelijk hierbij is dat je start met visievorming voordat je met anderen om tafel gaat.

Vanuit de zaal wordt hierop gereageerd, met de vraag: wanneer pakt de gemeente de regie? Je stelt kaders zodat anderen aan de slag kunnen, maar het moment van regie bepalen is lastig, wordt beaamd, dat gaat fasegewijs.

De omgevingswet heeft participatie als basis. Wie betrek je wanneer? Moeten uitvoerende partijen al aan tafel tijdens de planvorming? Het advies is: betrek zo breed mogelijk alle partijen, niet alleen burgers, maar ook netbeheerders, bouwers... Hierbij bepaal je zelf het niveau en breedte van de te betrekken partijen.

Dat klinkt als heel veel vrijheid binnen afgebakende grenzen waar tussen je als gemeente kunt opereren.

Vanuit de praktijk komt de vraag: hoe ga je om met gemeenten die overal de ondergrens voor kiezen, terwijl anderen aan de bovengrens opereren? Dat heeft te maken met het gegeven vertrouwen, er is vertrouwen dat dit goed wordt opgepakt.



Hoe ga je om met nieuwe beslissers elke 4 jaar? Daar moet de gemeente mee leren omgaan, is de reactie.

Remco de Boer vertelt dat Koepels: UvW, VNG, IPO en Rijk hebben afgesproken om de implementatie van de Omgevingswet samen op te pakken. Dit gebeurt via verschillende deelprogramma's. Elke koepel heeft zijn eigen deelprogramma gericht op de eigen veranderopgave. Daarnaast zijn er twee interbestuurlijke deelprogramma's, te weten Invoeringsondersteuning en Digitaal stelsel Omgevingswet

Er is en er wordt veel ontwikkeld om de implementatie van de omgevingswet soepel te laten verlopen. Daarbij wordt vraaggestuurd gewerkt vanuit thema's zoals integrale benadering en bestuurlijke afwegingsruimte. De ondersteuningsmogelijkheden worden afgestemd om de behoeften van overheden. Via pilots en experimenten wordt de mogelijkheid geboden om nu al ervaring op te doen met het werken in de geest van de Omgevingswet.. *Zie de presentatie bijlage C. PRESENTATIE pag. 12, 13 en 14.*

Een voorbeeld van een project waar binnen het deelprogramma Invoeringsondersteuning aan wordt gewerkt en dat mogelijk interessant is voor de leden van het COB is het project 'handvatten omgevingsplan'. Binnen het project worden voorbeelden en modellen van concrete inhoud voor Omgevingsplannen (bouwstenen en stalen) ontwikkeld. Zie ook www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Vanuit de provincie Zuid Holland komt de reactie dat er weinig 'ondergrond' zit in de presentatie en deze niet als oplossing of mogelijkheid wordt genoemd. Het is zichtbaar onder

andere door het plaatje dat is gemaakt bij het onderwerp 'inzicht en samenhang door integrale afwegingen, waarbij het plaatje stopt op het maaiveld (onder het maaiveld zit niets, een gat). Bij een echte integrale afweging zou ook de ondergrond als mogelijkheid moeten worden meegenomen, zeker in hoog dynamische gebieden, vinden de aanwezigen.

Aan de slag!

De deelnemers worden in twee groepen verdeeld, elke groep krijgt een presentatie aan de hand waarvan verder wordt gebrainstormd over de aanpak van het besproken projecten in relatie tot de Omgevingswet. Leendert de Bruin (Heijmans) vertelt over het project A4 Schiedam. Marc van Someren (Gemeente Haarlem) over de integratie van de ondergrond in het pilotgebied Amsterdamsevaart.

Verder wordt geïnventariseerd welke behoeftes de deelnemers hebben met betrekking tot het thema Omgevingswet en de rol van het COB hierin.

Terugkoppeling na de workshop

Startpunt voor de discussie zijn de vragen: waar in het bouwwerk van de Omgevingswet zou de ondergrond een plaats moeten krijgen en hoe bereik je dat en met wie? Wat moet de gemeente zelf doen en wat kan de markt doen? Het rapport van de pilot Amsterdamsevaart in Haarlem geeft hier antwoorden op en daarnaast is de Ondergrondwijzer van de provincie Zuid-Holland een bruikbaar hulpmiddel, evenals de COB-publicaties 'Zeven sleutels' en 'Slimme regie op de ondergrond' en 'Meerwaarde met de ondergrond'. Laten we deze ervaringen verder verspreiden.

De discussies in de twee groepen concentreren zich verder rond twee thema's: participatie en data.

Participatie

Bouwers en netwerkbedrijven beschikken over veel praktijkkennis over het benutten van de ondergrond. Zo maken de netwerkbedrijven strategische plannen voor de netwerken van de toekomst. Deze kennis kan voor overheden erg waardevol zijn als zij aan de slag gaan met het maken van omgevingsvisies en -plannen. De deelnemers zien de participatie van de uitvoerende partijen bij het opstellen van ruimtelijke plannen als zeer relevant. De Omgevingswet biedt hier ook alle ruimte voor. Ook zien de deelnemers een aantal belemmeringen en zitten met vragen:

- Wanneer betrek je welke partijen bij welk probleem? Als je veel partijen betreft bij een probleem, gaan ook veel partijen oplossingen zoeken, dat kost tijd en geld. Die oplossingen moeten afgestemd en er moet gekozen worden. Voor welk soort vraagstukken richt je een dergelijk traject in?
- De wet op de aanbesteding: door te participeren in het RO-proces krijgt de aannemer mogelijk voorkennis waardoor hij niet meer kan inschrijven op een aanbesteding. Hoe zit het precies met deze consequenties?
- Welke vorm van participatie is geschikt? Er zijn veel vormen van participatie, marktconsultatie, rondetafelgesprekken, apps, inloopavonden.

Data

Voor de integratie van ondergrondse kansen in omgevingsvisies en –plannen en projectbesluiten is de beschikbaarheid van goede data essentieel. Data moeten zodanig worden gepresenteerd dat generalisten als RO-ers en bestuurders ze begrijpen, bijvoorbeeld in de vorm van kansencarten. De Ondergrondwijzer van de provincie Zuid-Holland geeft hier voorbeelden van. Bij het omgaan met data moeten specialisten en generalisten elkaar leren begrijpen. Onderkend wordt dat er sprake is van meerdere abstractieniveaus en dat ieder abstractieniveau zijn eigen specifieke behoefte aan data heeft.

In de terminologie van de Omgevingswet worden data vertaald in omgevingswaarden en hiervoor worden staalkaarten gemaakt. Vraag daarbij is welke omgevingswaarden voor de ondergrond relevant zijn.

Hoe verder?

Bij de participanten is veel behoefte aan kennis over de verdere ontwikkelingen van de Omgevingswet en hoe ondergrond een plaats kan krijgen in de verschillende planvormen. Focus voor het COB ligt in het verbinden van de uitvoerende partijen aan de overheden (participatie) en het meewerken aan staalkaarten voor de ondergrond (data).

Om deze sporen verder te verkennen, zijn de volgende ideeën geopperd:

1. Aansluiting zoeken bij een project van het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet'. Afhankelijk van het type project, kunnen een aantal onderzoeksvragen omtrent de thema's participatie en/of data worden geformuleerd en kan een selectie van potentiële participanten worden gemaakt. De eerste stap is een scan van de projecten en maken van een selectie. Hulp van Nicole Hardon en/of Remco de Boer is hierbij bijzonder welkom!
2. Congres Bodembreed. Mede vanuit het COB is een voorstel voor een presentatie van praktijkvoorbeelden ingediend. Dit is gehonoreerd en samengevoegd met voorstellen vanuit het ministerie (Strong en nationale omgevingsvisie). In de voorbereiding zal de nodige kruisbestuiving plaatsvinden. Dit kan helpen om onze ideeën verder aan te scherpen.
3. Provincie Zuid-Holland (Werncke). De Ondergrondwijzer vormt een mooi hulpmiddel voor overheden voor de integratie van ondergrond in ruimtelijke ordening. Mogelijk kan de Ondergrondwijzer met behulp van de provincie in een (pilot-)gemeente worden toegepast met daarbij aandacht voor participatie en ondergrondse omgevingswaarden.

Na de verkenning moet een keuze worden gemaakt over het wel of niet meedraaien in een project, de gewenste output, de inzet van participanten en de inzet van studenten.

Oproep

Om de eerste stappen te zetten hebben we hulp en denkracht nodig. Daarom nodigen we iedereen die heeft meegedaan in de voorbereiding van deze bijeenkomst van harte uit om mee te doen!